

Nr 432.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ytterligare minskning av utbildningstiden för vissa värnpliktiga av 1919 års klass; given Stockholms slott den 20 maj 1920.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga följande

Förslag

till

Lag

om ytterligare minskning av utbildningstiden för vissa värnpliktiga av 1919 års klass.

Härigenom förordnas som följer:

Utan hinder av vad i § 27 värnpliktslagen samt i lagen den 10 oktober 1919 om ändrad utbildningstid för vissa värnpliktiga av 1919 års klass m. m. stadgas må, på sätt Konungen förordnar, utbildningstiden för de värnpliktiga av 1919 års klass ytterligare minskas med det antal dagar, som Konungen för varje truppslag vid hären eller tjänst vid marinen närmare bestämmer.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

P. Albin Hansson.

Utdrag av protokollet över lantförsvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 maj 1920.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BRANTING,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena friherre PALMSTIERNA,
Statsråden SANDLER,
NOTHIN,
NILSSON,
ERIKSSON,
SVENSSON,
HANSSON.

Efter gemensam beredning inom lantförsvars- och sjöförsvarsdepartementen yttrade chefen för förstnämnda departement, statsrådet Hansson, följande:

»Den 12 februari 1920 avgav den av Kungl. Maj:t den 12 november 1919 tillsatta försvarsrevisionen betänkande och förslag rörande minskning av utbildningstiden för vissa värnpliktiga av 1919 års klass. Det av revisionen framställda förslaget avsåg — fränsett studenter och likställda — en avkortning av den i gällande värnpliktslag stadgade tiden för första tjänstgöringen (tjänstgöring i en följd). Frågan rörande repetitionsövningarna upptogs icke till behandling i vidare mån, än att revisionen tillstyrkte, att vapenföra värnpliktiga av 1919 års klass — studenter och likställda undantagna — vilka enligt gällande värnpliktslag

hade att år 1920 fullgöra repetitionsövning, i föreskriven ordning deltog i densamma. Däremot ansåg sig revisionen icke för det dåvarande kunna taga ståndpunkt till frågan angående repetitionsövningarnas antal och förläggning, enär denna på det närmaste sammanhängde med spørsmålet, huru repetitionsövningarna komme att ordnas för 1920 års klass och de övriga årsklasser, som eventuellt komme att beröras av provisoriet i avvaktan på antagandet av en ny härordning.

Uti sitt den 4 innevarande månad avgivna betänkande rörande ändrad utbildningstid för värnpliktiga av 1920 års klass har nu försvarsrevisionen anført, att revisionen vid behandling av frågan rörande tjänstgöringstidens fördelning för nämnda årsklass kommit till det resultatet, att det hittillsvarande antalet repetitionsövningar borde, med undantag för studenter och likställda, bibehållas. Däremot hade revisionen föreslagit, att vid fotfolket, trängen och intendenturtrupperna varje repetitionsövning skulle avkortas med 5 dagar eller från 30 till 25 dagar. Vid sådant förhållande och då det vore av vikt, att antalet i repetitionsövningarna ingående årsklasser icke minskades, syntes någon begränsning av repetitionsövningarnas antal icke heller böra vidtagas för värnpliktiga av 1919 års klass. Däremot borde dessa, under de år, då de fullgjorde repetitionsövning tillsammans med 1920 års klass eller följande av provisoriet berörda årsklasser, erhålla samma minskning i dagantalet, som revisionen föreslagit för fotfolket, trängen och intendenturtrupperna tilldelade värnpliktiga av sistnämnda årsklass. En sådan minskning skulle innebära:

vid infanteriet, egentlig trängtjänst och sjukbärartjänst 5 dagar under vartdera av åren 1921 och 1922,

vid trängen i egentlig sjukvårdstjänst och intendenturtrupperna 5 dagar under år 1922, samt

för vapenföra studenter vid infanteriet, trängen och intendenturtrupperna 5 dagar under 1921.

I enlighet med vad sålunda anförts har revisionen uppgjort ett »Förslag till lag om minskning av repetitionsövningarnas längd för vissa värnpliktiga av 1919 års klass».

Mot vad försvarsrevisionen sålunda föreslagit hava emellertid fem av revisionens ledamöter (herrar Johan Nilsson, Ernst Wigforss, Viktor Larsson, Arthur Engberg och E. G. Nilsson) reserverat sig under anförande av följande:

Reservation.

»Redan i den till revisionens betänkande I fogade reservationen av Johan Nilsson m. fl. har föreslagits, att övningstiden för värnpliktiga vid specialvapnen av 1919 års klass erhöles minskning i utbildningstiden även genom befrielse från

en repetitionsövning. I anslutning härtill och med anledning av revisionens nu föreliggande förslag till förkortning av öningstiden för 1920 års klass anse vi det önskvärt, att värnpliktiga av 1919 års klass så vitt möjligt erhåller sådan minskning i sin fortsatta övningstid, att den icke överskrider den tid, som kan bliva fastställd för 1920 års klass.»

I enlighet med vad sålunda anförts, hava reservanternas framlagt ett »Förslag till lag om ytterligare minskning av utbildningstiden för vissa värnpliktiga av 1919 års klass».

Chefens för
generalstaben
yttrande.

Över försvarsrevisionens förslag har chefen för generalstaben den 18 maj 1920 avgivit yttrande (se *Bil. A.*).

Departements-
chefen.

I likhet med vad i ovan refererade vid försvarsrevisionens betänkande fogade reservation anförts, anser jag, att de värnpliktiga av 1919 års klass — studenter och med dem i värnpliktshänseende likställda undantagna — böra beredas en ytterligare minskning i utbildningstiden, utöver den som beretts dem genom riksdagens tidigare beslut.

Uti sin skrivelse den 2 oktober 1919, nr 10, har riksdagen också räknat med att genom senare beslut om repetitionsövningarnas inskränkning den sammanlagda utbildningstiden för de fotfolket tilldelade vapenföra värnpliktiga kunde komma att understiga den tid av 210 dagar, som för närvarande är stadgad. Riksdagen förutsatte, att därest en dylik ytterligare minskning i utbildningstiden bestämdes för ifrågavarande värnpliktiga vid fotfolket, motsvarande avkortning av tjänstgöringstiden borde äga rum såväl för de icke vapenföra som för trängen och intendenturtrupperna tilldelade vapenföra värnpliktiga.

Vid avvägandet av den ytterligare minskningen i utbildningstiden för ovan berörda värnpliktiga ansluter jag mig till det av reservanternas inom försvarsrevisionen gjorda uttalandet, att det är önskvärt, att värnpliktiga av 1919 års klass såvitt möjligt erhålla sådan minskning i sin fortsatta övningstid, att denna icke överskrider den tid, som kan bliva fastställd för 1920 års klass.

I det »Förslag till lag om ändrad utbildningstid för värnpliktiga av 1920 års klass», vilket jag denna dag hemställt måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande, har föreslagits en övningstid på sammanlagt 150 dagar för *vapenföra värnpliktiga vid fotfolket*, trängen och intendenturtrupperna samt för de icke vapenföra. Skulle den sammanlagda övningstiden för motsvarande värnpliktiga av 1919 års klass minskas till samma dagantal, skulle, därest minskningen skedde uteslutande på den för repetitionsövningarna bestämda tiden, det för

de vapenföra vid fotfolket innebära befrielse från två av dem enligt värnpliktslagen ålagda tre repetitionsövningar. För 1920 års klass har emellertid vid fotfolket föreslagits två repetitionsövningar. De vapenföra värnpliktiga av 1919 års klass vid fotfolket böra således icke befrias från fullgörandet av mer än en av de tre repetitionsövningarna. Den ytterligare begränsning av deras övningstid, som anses önskvärd för att i möjligaste mån jämställa dem med 1920 års klass, bör ske genom avkortning på första tjänstgöringen.

Inryckningsdagen för ifrågavarande värnpliktiga hade genom generalorder den 4 december 1919 fastställts till den 3 maj detta år. På grund av influensaepidemien har emellertid inryckningen uppskjutits till dag, som framdeles kan vara bestämd. Sannolikt kan inryckningen icke äga rum förrän tidigast i början av juni månad. Då årets repetitionsövningar icke utan absolut tvingande skäl böra äga rum på en senare tidpunkt än den i årets vapenövningstabell fastställda, skulle sålunda tiden för första tjänstgöringen på grund av inryckningsdagens uppskjutande komma att minskas med minst omkring en månad. Det synes mig lämpligt, att denna tid inräknas i den eventuella ytterligare avkortningen i övningstiden. Genom att därjämte befria här ifrågavarande värnpliktiga från en av dem åliggande tre repetitionsövningar, skulle deras sammanlagda utbildningstid bli endast omkring 150 dagar, eller densamma som föreslagits för motsvarande värnpliktiga av 1920 års klass.

Även för de *vapenföra värnpliktiga vid trängen* har genom inryckningens uppskjutande ett liknande förhållande som vid fotfolket uppkommit. För de till egentlig trängtjänst och sjukbärartjänst inskrivna torde avkortningen böra ske efter samma grunder som vid infanteriet, men för de till egentlig sjukvårdstjänst inskrivna torde huvudparten av avkortningen läggas på första tjänstgöringen och beträffande repetitionsövningarna ingen annan förändring vidtagas än att den till fjärde året förlagda övningen minskas från 30 till 25 dagar.

Vid *intendenturtrupperna* har av 1919 års klass höstgruppen redan fullgjort en första tjänstgöring om 180 dagar och vårgruppen inryckte till första tjänstgöring den 30 april i år. Huruvida och på vad sätt — genom minskning av första tjänstgöringen eller befrielse från repetitionsövningen — en minskningen vid fotfolket motsvarande avkortning bör ske, torde få bero på Kungl. Maj:ts närmare prövning.

Då inkallelsetiderna för de *icke vapenföra* fastställas av arméfördelningscheferna och då sedan försvarsrevisionens betänkande inkommit närmare uppgifter ej hunnit inhämtas, kan jag i detta sammanhang icke

närmare redogöra för på vad sätt en ytterligare minskning i tjänstgöringstiden för dessa värnpliktiga kan ske. En del av dem torde redan ha fullgjort en sammanlagd tjänstgöring på 210 dagar. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t, att med beaktande av riksdagens uttalande, att utbildningstiden för icke vapenföra icke bör överstiga den sammanlagda utbildningstiden för de vapenföra vid fotfolket, närmare bestämma rörande eventuell avkortning för de övriga.

Såsom av reservanterna inom försvarsrevisionen påpekas, hade i en reservation till revisionens betänkande I förutsatts, att de värnpliktiga av 1919 års klass vid *vissa specialvapen* skulle framdeles befrias jämväl från fullgörandet av en repetitionsövning. I mitt anförande till statsrådsprotokollet den 19 mars detta år anslöt jag mig till den i sistnämnda reservation uttalade uppfattningen. Då de värnpliktiga vid flottan icke ha att fullgöra repetitionsövning, skulle här ifrågakomma de värnpliktiga vid rytteriet, artilleriet och ingenjörtrupperna samt kustartilleriet. Dessa värnpliktiga ha jämlikt kungl. brev den 8 dennes erhållit en avkortning i utbildningstiden genom hemförlovning under en tid växlande mellan 52 och 57 dagar. Genom befrielse även från en repetitionsövning skulle de erhålla en sammanlagd avkortning på mellan 92 och 98 dagar, alltså avsevärt mindre än avkortningen för de värnpliktiga vid fotfolket och även avsevärt mindre än den avkortning, som jag föreslagit för motsvarande värnpliktiga av 1920 års klass. Jag tvekar därför icke att föreslå sådan befrielse, trots de olägenheter ur militär synpunkt, som uppkomma därigenom, att vid ifrågavarande vapenslag endast en årsklass skulle komma att stå till förfogande vid repetitionsövningarna under 1921. Vid kustartilleriet skulle t. o. m. uppkomma det missförhållandet, att för repetitionsövningarna 1922 ingen årsklass stode till förfogande. Detta missförhållande kan emellertid avhjälpas därigenom, att de värnpliktiga av 1920 års klass fullgöra sin repetitionsövning under tredje året i stället för såsom hittills under fjärde året.

Jag tillåter mig sålunda förorda, att den ytterligare minskningen för de värnpliktiga av 1919 års klass vid ifrågavarande vapenslag må genomföras sålunda, att de värnpliktiga vid rytteriet, fält- och positionsartilleriet samt fältingenjör- och fälttelegraftrupperna befrias från dem under tredje året åliggande repetitionsövning samt de värnpliktiga vid fästningsartilleriet, fästningsingenjörtrupperna och kustartilleriet befrias från dem under fjärde året åliggande repetitionsövning.

För de värnpliktiga studenterna och med dem i värnpliktshänseende likställda av 1919 års klass förordar jag ingen ytterligare avkortning i utbildningstiden.

Slutligen vill jag, med anledning av att den beträffande propositioners avlåtande till riksdagen i 54 § riksdagsordningen angivna tid numera gått till ända, framhålla, att sådana omständigheter i detta fall synas mig föreligga, att Kungl. Maj:t torde böra begagna den enligt nämnda lagrum Kungl. Maj:t tillkommande rätt att till riksdagen avlämna framställning även efter den ordinarie propositionstidens utgång.»

Departementschefen uppläste härefter uppgjort »*Förslag till lag om ytterligare minskning av utbildningstiden för vissa värnpliktiga av 1919 års klass*» samt hemställde, att detta förslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlåtas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Thomas Adlervantz.

Bil. A.

Till Konungen.

I anledning av nådiga remissen den 12 maj 1920 angående försvarsrevisionens betänkande II. får jag, i vad detsamma avser *minskning av repetitionsövningarnas längd för vissa värnpliktiga av 1919 års klass* — efter samråd med inspektörerna för infanteriet och trängen, generalintendenten och generalfältläkaren — i underdånighet härmed anföra följande:

Det i ämnet framlagda förslaget avser, att repetitionsövningarna för infanteriet, trängen och intendenturtrupperna tilldelade värnpliktiga av 1919 års klass efter utgången av 1920 minskas från 30 till 25 dagar.

Då ifrågavarande värnpliktigas första tjänstgöring kommer att väsentligen understiga vad därom beslutats (120 dagar), och då sålunda deras utbildning kommer att i hög grad eftersättas, synas de motiv, som försvarsrevisionen anfört i tredje stycket å sid. 140 i fråga om motsvarande värnpliktiga av 1918 års klass, äga full tillämplighet, vadan det icke kan vara tillrådligt att minska längden av de repetitionsövningar, varom här är fråga.

Stockholm den 18 maj 1920.

Underdånigst

LARS TINGSTEN.

Chef för generalstaben.

K. Stiernswärd.